Ümumi məlumat	**Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı**	ART203, Rəsm 3, 6AKTS
	Departament	Memarlıq və dizayn departamenti
	Proqram (bakalavr, magistr)	Bakalavr
	Tədris semestri	2025/26-cı tədris ilinin payız semestri
	Fənni tədris edən müəllim (lər)	Həsənov Həsənağa Ədalət oğlu İskəndər Məmmədov Aleksandır oğlu
	E-mail:	hasan.hasanaga@khazar.org isgandar.mammadov@khazar.org
	Mühazirə otağı/Cədvəl	Neftçilər korpusu, 104-cü otaq
	Məsləhət saatları	Tələbələrlə razılaşdırılan vaxtlarda
Prerekvizitlər	Rəsm 2	
Tədris dili	Azərbaycan	
Fənnin növü (məcburi, seçmə)	Məcburi	
Dərsliklər və əlavə ədəbiyyat	1. Skakova A.G. Rəsm və rəngkarlıq: SPO.-M. üçün dərslik: Yurayt, 2019 2. Makarova M.N. Rəsm və perspektiv. Nəzəriyyə və təcrübə. M.: "Akademik layihə", 2016 3. Azərbaycan incəsənəti, təsviri sənət, dekorativ-tədbiqi sənət. memarlıq-ensiklopedik məlumat kitabı, -Bakı: "Letter-press", c.1, -2010, -81S; c.2-3, -2011. -200S 4. R.Əfəndi. «Azərbaycan incəsənəti». Bakı, 2007 5. Azərbaycan Milli Ensiklopediyası. Bakı, 2007	
Kursun təsviri	"Rəsm" fənninin əsas məqsədi realistik obrazın əsas anlayışlarını nəzərdə tutur. Fənndə obyektin üçölçülü fəzasının qavranılmasının xüsusiyyətləri və onun düz vərəqə ötürülməsi prinsipləri, ayrı-ayrı təsvirlərin öyrənilməsi kimi məsələlərə əsas diqqət yetirilir.	
Kursun məqsədləri	**Rəsm** fənni tələbələrin estetik dünyagörüşünü və hissiyyat aləmini inkişaf etdirmək, hadisələri bədii təsvir vasitələri ilə ifadə etmək bacarıqlarının mənimsədilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Ətraf aləmdə baş verən hadisələrin tələbələrə bədii təsvirlər (görüntülər, obrazlar) vasitəsi ilə praktiki şəkildə çatdırılması onlarda gerçəkliyi daha dərindən dərk etməyə şərait yaradaraq klassik akademik rəsm qaydalarını müəyyənləşdirmədir: hər hansı bir obyektin düzgün təsvirini etmək bacarığını, o cümlədən kömürlə rəsm çəkmək bacarığını əldə etmək.	

<table>
<tr><td>Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri</td><td colspan="3">Kursun sonunda tələbə və dinləyicilərin aşağıdakı bilik və bacarıqları əldə etməsi gözlənilir:
• Təsviri sənətin müxtəlif növlərinin ifadə vasitələrinin xüsusiyyətlərini biləcək;
• Realist təsvirin əsası kimi təbiətdən rəsm çəkmək bacaracaq;
• İncəsənət formasının qurulması nümunələri və onun qavrayış xüsusiyyətləri haqqında bilikləri biləcək;
• Tələbələr gördükləri obyektlər qələmlə təsvir etməyi bacaracaq;
• İşıq və kölgə ilə rəsmdə təsvir etməyi biləcək;
• Əsas rəsm texnikasından və materiallardan istifadə etməyi bacaracaq.</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Tədris metodları</td><td>Mühazirə</td><td colspan="2">-</td></tr>
<tr><td>Qrup müzakirəsi</td><td colspan="2">-</td></tr>
<tr><td>Praktiki tapşırıqlar</td><td colspan="2">+</td></tr>
<tr><td>Praktiki məsələnin təhlili</td><td colspan="2">+</td></tr>
<tr><td>Digər</td><td colspan="2">+</td></tr>
<tr><td rowspan="8">Qiymətləndirmə</td><td>Komponentləri</td><td>Tarix/son müddət</td><td>Faiz (%)</td></tr>
<tr><td>Davamiyyət</td><td></td><td>5 bal</td></tr>
<tr><td>Aktivlik</td><td></td><td>10 bal</td></tr>
<tr><td>Tapşırıq 1</td><td></td><td>15 bal</td></tr>
<tr><td>Tapşırıq 2</td><td></td><td>15 bal</td></tr>
<tr><td>Aralıq imtahanı</td><td></td><td>25 bal</td></tr>
<tr><td>Final</td><td></td><td>30 bal</td></tr>
<tr><td>Yekun</td><td></td><td>100 bal</td></tr>
<tr><td>Qaydalar (Tədris siyasəti və davranış)</td><td colspan="3">Davamiyyət
Tələbələrin bütün dərslərdə iştirakı vacibdir. Dərsə 10 dəqiqədən artıq gecikən tələbəyə qayib yazılır. Buna baxmayaraq, tələbə dərs saatına buraxılır. Tələbələr müəyyən səbəblərdən (xəstəlik, ailə vəziyyəti və s.) dərslərin buraxılması haqqında məlumatı fakültə dekanlığına təqdim etməlidirlər. 25%-dən artıq dərs buraxan tələbələr imtahana buraxılmır.

Tapşırıq
Tapşırıqlara ayrılan 30 balın 15 balı aralıq imtahanına qədər işlənilən 1 tapşırıq üçün, qalan 15 bal isə aralıq imtahanından sonra finala qədər işlənilən 1 taşırıq üçün nəzərdə tutulur. Aktivliyə ayrılan 10 bal isə dərs zamanı tələbənin aktivliyi, ev tapşırıqlarına nəzərdə tutulub.

İmtahanlar
Aralıq və final imtahanı hər ikisi təcrübi şəkildə keçirilir. Belə ki, imtahan üçün ayrılan 3 saat ərzində tələbələr qurulan natürmortu qara qələmlə rəsm edib və rəng olaraq sulu boyadan istifadə edərək tamamlamalıdırlar. Nəticədə bütün işlər kodlaşdırılıb və kurs müəlliminin tərəfindən dəyərləndirilir. Tələbənin imtahanda iştirakı və ya imtahana buraxılması ilə bağlı bütün məsələlər fakültə rəhbərliyi tərəfindən həll olunur.</td></tr>
</table>

	Fənni bitirmək qaydası Univesitetin qaydalarına müvafiq olaraq kursu bitirmək üçün ümumi müvəffəqiyyət faizi 60 % və daha yuxarı hesab edilir. Kəsri olan tələbə bu fənni növbəti semestr və ya növbəti il təkrarən götürə bilər. **İmtahan qaydalarının pozuntuları** Aralıq və yekun imtahanları vaxtı tələbə tərəfindən imtahanın gedişini pozmaq və köçürmələr qadağandır. Bu qaydaya əməl etməyən tələbənin imtahan işi ləğv olunur və tələbə 0 (sıfır) qiymət ilə imtahandan kənarlaşdırılır. **Tələbənin davranış qaydaları** Dərs zamanı dərs prosesini pozmağa və ya qeyri-etik hərəkətlər etməyə, həmçinin tələbələrin icazəsiz müzakirələrinə və mobil telefondan istifadəsinə icazə verilmir.

Cədvəl (dəyişdirilə bilər)

Həftə	**Tarix**	**Fənnin mövzuları**	**Dərslik/Tapşırıqlar**
1		**Birinci tapşırıq:** David heykəlinin fraqmentlərinin (dodaq və ya göz) işlənməsi.	Gipsdən olan dodaq və ya göz fraqmentinin (fragmentinin) natürmortunu qurun. A3 ölçülü vərəq üzərində qrafit qələmlə kompozisiyanı yerləşdirin və əsas kütlələri işə salın. Formanın düzgünlüyünə və proporsiyalarına diqqət yetirin. Tapşırıq:Praktiki tapşırığın yerinə yetirilməsi.
2		Fraqmentdə işıq və yarımtonun təsviri.	Fraqment üzərində işıq və kölgəni müşahidə edin. İşığın düşdüyü ən parlaq nahiyyələri (işıq) və işıqla kölgə arasındakı keçid zonasını (yarımton) qrafit qələmlə dəqiq şəkildə təsvir edin. Tapşırıq:Praktiki tapşırığın yerinə yetirilməsi.
3		Fraqmentdə refleks və kölgələrin düşməsinin təsviri.	Kölgə zonaslarında əks olunan işığı (refleks) və obyektin səthində yaranan kölgəni müəyyən edin və təsvir edin. Bu, formağa həcm və dərinlik hissi verəcək. Tapşırıq:Praktiki tapşırığın yerinə yetirilməsi. Ədəbiyyat: 2· Makarova M.N. Rəsm və perspektiv. Nəzəriyyə və təcrübə. - M.: "Akademik layihə", 2016. – Səh. 50-65 (İşıq-kölgə prinsipləri).
4		Tapşırığın davamı.	Fraqmentin təsvirini detallaşdıraraq davam etdirin. Bütün tonal diapazonu (ən açıq işıqdan ən qaranlıq kölgəyə qədər) tam işləyin. Səthlərin

			hissiyyatını (gipsin fakturası) ötürməyə çalışın. Tapşırıq:Praktiki tapşırığın yerinə yetirilməsi.
5		Tapşırığın davamı.	Fraqmentin təsvirini detallaşdıraraq davam etdirin. Bütün tonal diapazonu (ən açıq işıqdan ən qaranlıq kölgəyə qədər) tam işləyin. Səthlərin hissiyyatını (gipsin fakturası) ötürməyə çalışın. Tapşırıq:Praktiki tapşırığın yerinə yetirilməsi.
6		Müxtəlif işıqlandırma şəraitinin (üstdən, yandan) tədqiqi.	Fraqmenti müxtəlif bucaqlardan (məsələn, üstdən və ya yandan) işıqlandırın və işığın formanın qavranılmasını necə dəyişdirdiyini müşahidə edin. Bu müşahidələri qeyd edin və ya kiçik eskizlər çəkin. Tapşırıq:Praktiki tapşırığın yerinə yetirilməsi.
7		Birinci tapşırığın təqdim və qəbulu.	Tamamlanmış göz və ya dodaq fraqmenti işini yekun formada təqdim edin və müəllimlə müzakirə edin. Tapşırıq:Təqdimat və müzakirə.
8		**Aralıq imtahanı**	
9		**Üçüncü tapşırıq:** Yeni fraqmentin (qulaq və ya burun) kompozisiyası.	Gipsdən olan qulaq və ya burun fraqmentinin natürmortunu qurun. A3 ölçülü vərəq üzərində qrafit qələmlə kompozisiyanı yerləşdirin və əsas kütlələri işə salın. Bu fraqmentin daha mürəkkəb formasına diqqət yetirin. Tapşırıq:Praktiki tapşırığın yerinə yetirilməsi.
10		Yeni fraqmentdə işıq, yarımton, refleks və kölgənin təsviri.	Əvvəlki tapşırıqda olduğu kimi, yeni fraqment üzərində işıq, yarımton, refleks və kölgə effektlərini dəqiq şəkildə təsvir edin. Tapşırıq:Praktiki tapşırığın yerinə yetirilməsi.
11		İşıq və kölgə həllinin detallaşdırılması.	Fraqmentin ən kiçik detallarını (qulaq əyrisindəki girintilər-çıxıntılar və ya burun qanadlarının forması) nəzərə alaraq işıq-kölgə işini detallaşdırın. Tapşırıq:Praktiki tapşırığın yerinə yetirilməsi.
12		Müxtəlif işıqlandırma şəraitinin tədqiqi.	Qulaq və ya burun fraqmentini müxtəlif bucaqlardan işıqlandıraraq formaya təsirini öyrənin. Bu, formaya daha dərindən başa düşməyə kömək edəcək. Tapşırıq:Praktiki tapşırığın

			yerinə yetirilməsi.
13		Tapşırığın davamı və detallaşdırılması.	İkinci fraqmentin təsvirini tamamlayın. Tonal diapazonu tam işləyin, konturları yumşaldın və ümumi harmoniyaya nail olun. Tapşırıq:Praktiki tapşırığın yerinə yetirilməsi. Ədəbiyyat: 1· Skakova A.G. Rəsm və rəngkarlıq. - M.: Yurayt, 2019. – Səh. 70-85 (Tonal dəyərlər və modelləşdirmə).
14		Tapşırığın davamı və detallaşdırılması.	İkinci fraqmentin təsvirini tamamlayın. Tonal diapazonu tam işləyin, konturları yumşaldın və ümumi harmoniyaya nail olun. Tapşırıq:Praktiki tapşırığın yerinə yetirilməsi. Ədəbiyyat: 1· Skakova A.G. Rəsm və rəngkarlıq. - M.: Yurayt, 2019. – Səh. 70-85 (Tonal dəyərlər və modelləşdirmə).
15		Tapşırığın təqdim və qəbulu.	
Final imtahanı			

Təsdiq edir: Dos. Abbasova Ş.A.

Memarlıq və dizayn departamentinin rəhbəri